

Komposition som arkitektonisk utopi

Artikel af Boris Brorman Jensen

Kommentar til studenterarbejder i forbindelse med workshops på 1. år.

Arkitektur må grundlæggende tænkes som et svar på en given anledning og ikke, som tilfældet med den frie kunst, en anledning i sig selv. Arkitekturen er således i sidste ende forpligtet på en given virkelighed og udspringer traditionelt som et ønske om et møde med denne. Det at skabe arkitektur er derfor som udgangspunkt en jordbundet handling, der samtidig og med god grund har mulighed for at reflektere over vilkårene for sin egen tilbliven. Arkitektonisk formgivning er mere end blot et udtryk for et svar på en given funktion. Arkitekturen må forventes at rumme en betydning, der ligger ud over den blotte syntese af tekniske, økonomiske og sociale faktorer. Det er således også arkitektens opgave at forvalte dette *andet* i forholdet til bestemmelsen og forsøge at skabe et overskud, der ikke skal søges i det rationelle, forudsigelige og kalkulerbare. Arkitektur er også metaforisk. Den arkitektoniske tilblivelsesproces kan tænkes som et selvstændigt domæne uden en specifik adressat og fortjener derfor en disciplineret opmærksomhed.

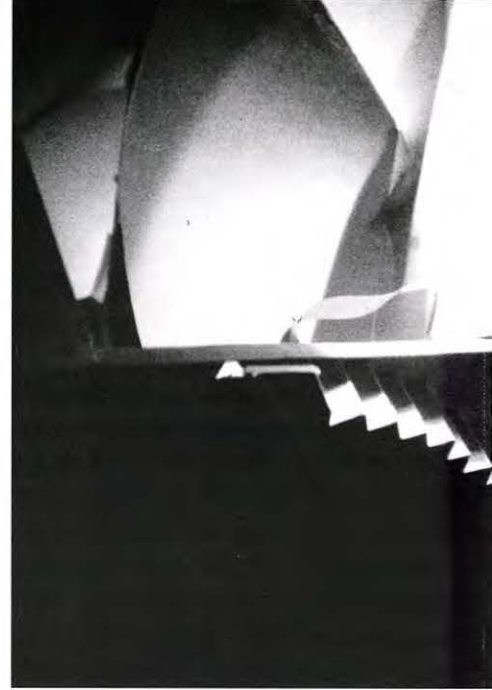
“For at undgå uendelige reproduktioner, må der sættes fokus på skabelsesprocessen i arkitektur-ens første stadie - i præformens terræn.” 1)

Friheden til at kunne bryde gentagelsen ligger således i at gå bag om forestillingens forklædte déjà-vuer, væk fra den anekdotiske konvention og ind i et suggestivt univers.

En sådan formel undersøgelse af frie kompositioners evne til at generere rumlige billeder med arkitektoniske potentialer og mulige fysiske

positioner var genstanden for de netop afholdte workshops på 1. år, dirigeret af det russiske makkerpar Lioudmila og Vladislav Kirpichev. Fremgangsmåden var først at producere en mængde tilfældige og frit komponerede objekter, som derefter blev tilføjet en række arkitektoniske elementer, skalaindikatorer eller ordensprincipper såsom: en ydre ramme, en etageinddeling, et terræn, trappe- eller rampeforbindelser samt åbninger, passager og konstruktive systemer. Resultaterne blev en serie spatiale utopier eller fantasibilleder med overraskende arkitektonisk nærvær og kvalitet, der kan siges at udgøre autonome forbilleder skabt uafhængigt af fortilfældets tiltrækningskraft. De udførte modelarbejder fremstår som forsøg på at fastholde det imaginære i en begyndende realitet og kan betragtes som stationer på vejen mod et reelt arkitektonisk udsagn, der samtidig fungerer som katalysator for udviklingen af et selvstændigt arkitektonisk vokabularium.

Vi skal her sætte fokus på to eksempler, der med hver sin kontekstuelle reference indikerer for-

skellige typer rum og skala. Disse arbejder repræsenterer former for arkitektoniske visioner, som ikke blot er fancy pictures, men i høj grad peger mod en mulig forankring i det virkelige. *Stedfæstelser*.

Betragt det første billede. En trappe skyder sig ind til højre i billedet og definerer noget underliggende, en anelsesfuld undergrund samt et repos, i form af en mellemgrund, der udgør billedets beboelige zone, et HERE NOW. Trappen muliggør en opstigning, der retter en opmærksomhed op af mod en hvælvet og oplyst sfære, som besvarer det forneden udgående mørke og et sted imellem tegnes den klare kontur, en formens verden. Denne prægnans er det nærmeste vi her kommer på en bestemmelse af dette sakrale rums identitet eller virkelige spejling og forløsningen må *i stedet* ske i dets umiddelbart indbydende nærvær. Anskuet som skitse besidder dette arbejde en reel morfologisk nerve og kvalitet, der fremtræder som dets egen men samtidig peger mod det værende som “et arkitektonisk løfte”.

Det andet eksempel er hentet fra samme model som det foregående, men fremkalder helt andre rumlige associationer og skalaindtryk. Figuren kan læses som et møde mellem to væsensforskellige objekter, mellem et ekspressivt volumen og en omgivende ramme. Det er rummet imellem disse, selve sammenstødszonen, der inviterer blikket ind og i første omgang udgør kompositionens indtagelige rum. Lyset strømmer ind bag skallen til venstre i billede, hvorved rummet tildeles en dybde, der leder forestillingen videre ind i åben fortælling. Den mørke udskæring i fladen, der udgør kompositionens ramme, er sammen med rampen forneden i billedet de passager, som formidler en mulig cirkulation mel-

lem de to hovedvolumeners tilstødende rum. Betragtet som arkitektonisk motiv er denne konstruktion forbilledlig og forførisk i sin evne til at mime en situation med paralleller til Scharouns foyer i Berliner Philharmonien.

